

УДК 373.2-051:378]:316.774:008

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.4.1.13>

Є. А. ДУРМАНЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти,

*Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради,
м. Луцьк, Україна*

Електронна пошта: ariewg60@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0003-1993-5028>

КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК КРИТЕРІЙ СФОРМОВАНOSTІ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ

Формування та діагностика реального стану сформованості соціальної компетентності майбутніх вихователів сучасного закладу дошкільної освіти є надзвичайно актуальною проблемою сьогодення, оскільки від її розв'язання залежить успішність соціалізації підростаючого покоління.

У статті проаналізовано різні підходи до визначення змісту поняття професійної компетентності майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти, її структури. Визначено поняття соціальної компетентності та її ролі в професійній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти.

Метою статті є сутнісно-функційний аналіз поняття «комунікативна культура» як одного з важливих критеріїв сформованості соціальної компетентності майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти. Окреслено методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація.

Комунікативну культуру майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти визначено як набуту якість особистості, яка забезпечує реалізацію всіх складових частин спілкування та характеризується системою комунікативних знань, умінь, досвіду й здатностей, що забезпечують мовну комунікативну поведінку, орієнтацію в комунікативній ситуації, вибір необхідного стилю поведінки для досягнення мети комунікативного акту, аргументацію власної життєвої та соціальної позиції, конструктивне ведення ділових переговорів і продуктивну співпрацю в ході вирішення різних (у тому числі й професійних) завдань.

Комунікативна культура майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти формується в процесі професійної підготовки. Реалізуючи низку важливих функцій, комунікативна культура може слугувати критерієм визначення стану сформованості соціальної компетентності майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти.

Подальшого дослідження потребує розробка методичного інструментарію та рекомендацій щодо визначення стану сформованості соціальної компетентності майбутніх вихователів засобами показників комунікативної культури.

Ключові слова: професійна компетентність, соціальна компетентність, комунікативна культура, вихователь закладу дошкільної освіти, спілкування, міжособистісна взаємодія.

Постановка проблеми. У період реформування вищої освіти основний акцент у професійній підготовці майбутніх фахівців зроблено на компетентнісному підході, який передбачає формування в особистості професійної компетентності як системи здатностей успішно та творчо виконувати свої професійні обов'язки. Перелік і сутність загальних та фахових компетентностей майбутніх фахівців відображені в Державних стандартах вищої освіти, які встановлюють вимоги до змісту, обсягу й рівня освітньої та фахової підготовки. 19 жовтня 2021 року затверджено професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти», зміст якого узгоджено зі Стандартами вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістер-

ського) рівнів, галузі знань 01 – «Освіта/Педагогіка», спеціальності 012 – «Дошкільна освіта», а також фахової передвищої освіти України: освітньо-професійного ступеня – фаховий молодший бакалавр. У професійному стандарті важливу роль відведено наявності в майбутніх вихователів соціальної компетентності як здатності вихователя закладу дошкільної освіти до міжособистісної взаємодії, до роботи в команді, до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня [Професійний стандарт]. Звідси очевидною є актуальність проблеми формування соціальної компетентності майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти. Одразу зауважимо, що ця проблема активно вирішується у науковому педагогіч-

ному просторі. Однак, на нашу думку, недостатнім є аргументування критеріїв дослідження реального стану сформованості професійної компетентності в цілому й зокрема соціальної. З огляду на це, нами запропоновано одним із критеріїв сформованості соціальної компетентності в майбутнього вихователя розглядати комунікативну культуру як складне особистісне новоутворення, яке реально відображає не лише і не стільки знання та елементарні вміння спілкуватися, а забезпечує результативне полілогічне спілкування та конструктивну міжособистісну взаємодію.

Аналіз попередніх досліджень. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про те, що питання формування професійної компетентності майбутнього фахівця в цілому й зокрема майбутнього педагогічного працівника закладу дошкільної освіти достатньо розкриті. Так, І. Коновальчук зауважує, що сучасний компетентнісний підхід передбачає цільову орієнтацію процесу підготовки майбутнього педагога на формування професійної компетентності як інтегрованої характеристики, яка визначає здатність вирішувати професійні завдання, які необхідно вирішувати в різних реальних ситуаціях, з використанням знань, досвіду, цінностей і нахилів особистості [Коновальчук]. Далі вчений, узагальнюючи модель професійної компетентності вихователя закладу дошкільної освіти, виділяє три групи показників діяльності: професійно-діяльнісну (функційні та спеціальні знання й уміння), психологічно-особистісну (мотиви, цінності та стиль діяльності) та результативну (педагогічні вміння) [Коновальчук].

Своєю чергою Г. Беленька розширює діапазон складових професійної компетентності й визначає низку компетенцій, якими мають володіти майбутні вихователі: оздоровчо-профілактичну, діагностико-прогностичну, навчально-розвивальну, методичну, виховну, комунікативну, організаційно-педагогічну, контрольну, просвітницьку, самовдосконалення тощо [Беленька]. Зауважимо, що науковиця стверджує, що професійна компетентність вихователя формується емпіричним шляхом або в процесі цілеспрямованого навчання у закладі вищої освіти, де особистість поступово оволодіває системою фахових компетенцій [Беленька].

В. Нестеренко, розкриваючи сутність професійної педагогічної компетентності як її складову досліджує професійно-валеологічну компетентність, аргументуючи це необхідністю теоретико-практичної підготовки майбутнього вихователя до розв'язання питань з формування основ здорового способу життя дітей [Нестеренко].

Деякі вчені виділяють методичну компетентність як складову професійної. Так, М. Скрипник та Л. Мінда методичну компетентність тлумачать як особистісну якість, яка забезпечує вихователю закладу дошкільної освіти конструктивно вирішувати різні актуальні психолого-педагогічні завдання з розвитку, навчання та виховання дитини шляхом інтегрованого використання методичних знань, умінь і професійного досвіду [Скрипник, Мінда]. Методичну компетентність також аналізують О. Набока та М. Демченко, виділяючи в ній знання, уміння та навички, що забезпечують організацію навчально-виховної роботи в закладі дошкільної освіти, контроль та оцінку власної діяльності [Набока, Демченко].

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження свідчить також про використання в науковому обігу поняття комунікативної компетентності як готовності майбутнього вихователя до ефективного спілкування, сформованості комунікативних умінь і особистісних якостей майбутнього фахівця, які сприяють творчому вирішенню різних педагогічних завдань. Так, І. Паласевич, зазначає, що комунікативна компетентність вихователя дітей дошкільного віку передбачає сформованість у нього комунікативно значущих особистісних рис, яскраво виражену гуманістичну схильність до спілкування з вихованцями, володіння системою інтегрованих професійно-мовленнєвих умінь та комунікативних якостей [Паласевич].

На нашу думку, розкриваючи поняття комунікативної компетентності варто зупинитись на аналізі комунікативної культури особистості як провідного компонента й важливої умови людської діяльності. Адже саме культура особистості забезпечує самопізнання та саморозвиток людини, спонукаючи її до переосмислення та прагматизації комунікативних знань, умінь, досвіду задля досягнення взаєморозу-

міння у спілкуванні. З іншого боку, варто також більше уваги приділити соціальній компетентності як важливій складовій професійної компетентності педагога в цілому й зокрема вихователя закладу дошкільної освіти.

Метою статті є сутнісно-функційний аналіз поняття комунікативної культури як одного із важливих критеріїв сформованості соціальної компетентності майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Як з'ясовано у ході дослідження, проблема формування комунікативної культури особистості є однією із головних як у педагогіці, так і в психології, й вивчається в різних напрямках, як-от: в аспекті міжособистісної взаємодії, культури поведінки, культури спілкування. Часто, як свідчить практика повсякдення, поняття комунікативної культури помилково ототожнюється з поняттям культури спілкування та культури мовлення. Одразу зазначимо, що вчені-педагоги культуру спілкування розглядають як культуру відчуттів (емоційну культуру); культуру мислення; культуру мовлення і вважають її сформованістю однією із професійних цінностей педагогічної діяльності [Antoniuk, Alendar, Bartkiv, Noncharuk, Durmanenko].

Аналізуючи поняття комунікативної культури доцільно, на нашу думку, виходити з урахування складного змісту поняття спілкування як особливого виду діяльності особистості та поняття комунікативності як особистісного утворення. Так, у спілкуванні вченими вио-

кремлено три аспекти: комунікативний, інтерактивний та перцептивний (рис. 1).

Природною основою комунікативної культури особистості є комунікативність як складне й поліфункційне явище, що містить комунікабельність, соціальну спорідненість та альтруїстичні тенденції [Кан-Калік].

Звідси, логічним є трактування комунікативної культури як особливої набутої якості особистості, яка забезпечує реалізацію всіх складових спілкування, а відтак характеризується системою комунікативних знань, умінь, досвіду та здатностей, які й забезпечують мовну комунікативну поведінку, орієнтацію у комунікативній ситуації, вибір необхідного стилю поведінки для досягнення мети комунікативного акту, аргументацію власної життєвої та соціальної позиції, конструктивне ведення ділових переговорів і продуктивну співпрацю у ході вирішення різних (у тому числі й професійних) завдань [Галацин].

У контексті нашого дослідження комунікативна культура майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти є сформованою у процесі професійної підготовки особистісно професійною якістю майбутнього вихователя, яка забезпечує реалізацію наступних функцій: інформаційну як обмін інформацією між різними учасниками взаємодії; соціально-перцептивну – для забезпечення сприйняття й розуміння всіх учасників взаємодії; інтерактивну – для конструктивної взаємодії та самопрезентаційну функції [Галацин]. Саме з функційного аналізу поняття кому-

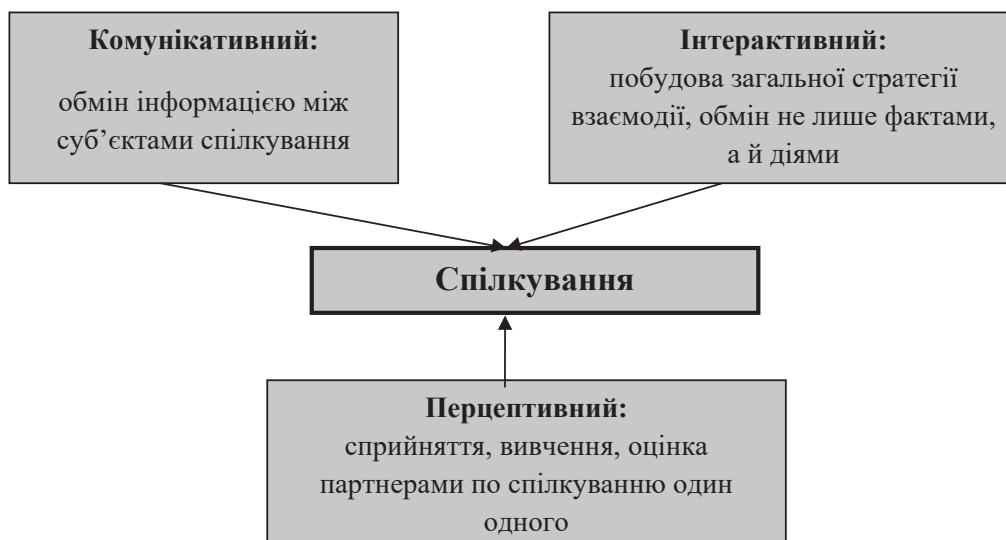

Рис. 1. Структура спілкування

нікативної культури особистості майбутнього вихователя можна зробити висновок, що комунікативна культура є одним із провідних критеріїв сформованості соціальної компетентності майбутнього фахівця.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про те, що сутність поняття соціальної компетентності особистості, її структури та функцій, форм і методів формування достатньою мірою вивчені й проаналізовані в сучасному вітчизняному науковому просторі. Найбільш конструктивним у контексті досліджуваної проблеми нам видається визначення соціальної компетентності, запропоноване Н. Борбич. Учена, досліджуючи особливості формування соціальної компетентності у студентів педагогічного коледжу, визначає цей феномен як набуту здатність особистості гнучко й конструктивно орієнтуватися в постійно мінливих соціальних умовах та ефективно й творчо взаємодіяти із соціальним середовищем; як результат професійної підготовки майбутніх фахівців, що проявляється в готовності творчо вирішувати професійні завдання, пов'язані із творенням особистості вихованця, формуванням його як активного громадянина своєї держави, підготовкою до активного входження в суспільство [Борбич].

Для діагностування актуального стану сформованості соціальної компетентності на основі її структури вчені виділяють різні критерії та їх показники. Найбільш універсальним, як свідчить аналіз досліджуваної проблеми, є наступний набір критеріїв: когнітивний, ціннісно-мотиваційний, діяльнісно-практичний, рефлексивно-саморегулятивний.

Виходячи із професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», державних стандартів підготовки магістрів, бакалаврів та фахових молодших бакалаврів галузі знань 01 – «Освіта/Педагогіка», спеціальності 012 – «Дошкільна освіта» змістом інтегральної, загальних та фахових компетентностей визначено здатність працювати в команді; здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками; здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами; здатність до комунікативної взаємодії з учасниками освітнього

процесу. Отже, визначені здатності й інтегровані у поняття соціальної компетентності особистості [Професійний стандарт] можна й доцільно, на нашу думку, діагностувати за критерієм – комунікативна культура. Адже комунікативна культура, як феноменальна особистісна якість, має свою структуру. Йдеться про когнітивний – знаннєвий компонент, який визначає раціональність і прогнозування результату комунікативної діяльності, мотиваційно-ціннісний – тобто ціннісна орієнтація особистості й мотивація оцінних ставлень, діяльнісно-практичний – практична реалізація знань і комунікативних умінь у повсякденній і професійній діяльності та рефлексивно-саморегулятивний компонент, що містить самопізнання, самоаналіз, саморегулювання, розуміння поведінкової діяльності інших учасників взаємодії, оцінка комунікативної діяльності та її корекція [Галацін]. За окресленими компонентами необхідно визначити показники й підібрати різні методики для їх діагностування. Зауважимо, що у дослідженні стану сформованості соціальної компетентності майбутнього вихователя за критерієм розвитку комунікативної культури, крім традиційних педагогічних методів (бесіда, спостереження, педагогічний експеримент, аналіз творчих робіт, експертна оцінка тощо) дієвими є психодіагностичні методики. Наприклад, діагностика мотивації професійної діяльності (К. Земфір у модифікації А. Реана), методика на виявлення комунікативних та організаторських здібностей (КОЗ-1), діагностування творчих здібностей (за методикою Н. Кіршевої, Н. Рябчикової), визначення потреби у спілкуванні (за Ю. Орловим), дослідження комунікабельності особистості (тест В. Ряховського), експрес-діагностика соціальних цінностей особистості, діагностика типових способів поведінки в конфліктних ситуаціях (за Томасом), діагностика соціального інтелекту (тест Дж. Гілфорда і М. Саллівена), діагностика комунікативної толерантності (В. Бойко), визначення самооцінки комунікативного контролю (соціальна гнучкість), діагностика здатності до співпереживання (С. Дідато), визначення рівня полікомунікативної емпатії (за І. Юсуповим) та ін.

Висновки.

Важливою складовою професійної компетентності майбутнього вихователя закладу

дошкільної освіти є соціальна компетентність, як здатність особистості конструктивно й толерантно взаємодіяти з іншими людьми, працювати в команді, вирішувати різні професійні завдання, залучаючи до співпраці дітей батьків і громадськість. Соціальна компетентність є сформованою, тобто набутою особистісною властивістю, що відображає не лише особистісні якості, але й професійні, а також є мірилом соціальної активності особистості. Оскільки соціальна компетентність є складним особистісним утворенням, то немає єдиного визначника стану її сформованості.

Нами запропоновано критерієм визначення стану сформованості соціальної компетентності майбутнього вихователя використовувати комунікативну культуру особистості.

Комунікативна культура відображає систему комунікативних знань і умінь, реалізованих у практичній діяльності. Комунікативна культура майбутнього вихователя є складним професійно особистісним новоутворенням, яке дає змогу діагностувати наявність усіх визначених Державними стандартами професійної підготовки здатностей успішно виконувати професійні обов'язки в цілому й зокрема ті, що визначені Професійним стандартом «Вихователь закладу дошкільної освіти» у блоці соціальної компетентності.

Подальшого дослідження потребує розробка методичного інструментарію та рекомендацій щодо визначення стану сформованості соціальної компетентності майбутніх вихователів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беленька Г. В. Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах ступеневої підготовки : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.08. Київ, 2012. 493 с.
2. Борбич Н. В. Формування соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05. Київ, 2013. С.45–78.
3. Галацін К. О. Міжособистісне спілкування в контексті комунікативної культури майбутнього фахівця. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк : РВВ Вежа, 2011. № 8 (233). С. 71–74.
4. Коновальчук І. І. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти на засадах компетентнісного підходу : теоретичний аналіз. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія : Педагогіка та психологія*. 2015. Вип. 764. С. 65–72.
5. Кан-Калик В. А. Педагогическое общение как предмет теоретического и прикладного исследования. *Вопросы психологии*. 1985. № 4. С. 9–16.
6. Набока О. Г., Демченко М. О. Методична компетентність вихователів дошкільних навчальних закладів : теоретичний аспект. *Молодий вчений*. 2017. № 10.1 (50.1). С. 45–47.
7. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 листопада 2019 р. № 1456 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti> (дата звернення: 17.09.2021).
8. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 29 квітня 2020 р. № 572 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti> (дата звернення: 17.09.2021).
9. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» : Наказ Міністерства економіки України від 19 жовтня 2021 року № 755-21 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profesijni-standarti-kerivnika-ta-vihovatelya-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 27.10.2021).
10. Нестеренко В. В. Підготовка майбутніх педагогів до виховання у дошкільників навичок здорового способу життя : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Одеса, 2003. 20 с.
11. Паласевич І. Л. Комунікативна компетентність вихователя дітей дошкільного віку. *Людознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2017. Випуск 4/36. С. 45–46.
12. Скрипник М. О., Мінда Л. З. Методична компетентність вихователів дошкільних навчальних закладів: сутність та структура. *Обрії*. 2014. № 1 (38). С. 84–88.
13. Axiological Aspect of Professional Training of Future Pedagogues / V. Z. Antoniuk, N. I. Alendar, O. S. Bartkiv, O. V. Honcharuk, O. L. Durmanenko. *Revista geintec-gestao inovacao e tecnologias. Scop us*. Vol. 11. No. 4 (2021). P. 2481–2492. DOI: <https://doi.org/10.47059/revistageintec.v11i4.2296> ISSN: 2237-0722.

REFERENCES

1. Byelyenka, H.V. (2012) *Teoretyko-metodychni zasady formuvannya profesiynoyi kompetentnosti vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv v umovakh stupenevoyi pidhotovky* [Theoretical and methodological foundations for shaping the professional competence of pre-school teachers in a stepped training environment] (*Phd Thesis*). Kyiv: Institute of Educational Problems.
2. Borbych, N.V. (2013) *Formuvannya sotsia'noyi kompetentnosti studentiv pedahohichnykh koledzhiv* [Shaping the social competence of students in teacher training colleges] (*Phd Thesis*). Kyiv: National Pedagogical Dragomanov University.
3. Halatsyn, K.O. (2011) *Mizhosobystisne spilkuvannya v konteksti komunikatyvnoyi kul'tury maybutn'oho fakhivtsya* [Interpersonal communication in the context of the communicative culture of the future specialist]. *Lesya Ukrainka university scientific bulletin*, vol. 8 (233), pp. 71–74.
4. Konovalchuk, I.I. (2015) *Pidhotovka maybutnikh fakhivtsiv doshkilnoyi osvity na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu: teoretychnyy analiz* [Training future specialists in preschool education on the basis of the competence approach: a theoretical analysis]. *Scientific herald of the Chernivtsi University. Series: Pedagogy and Psychology*, vol. 764, pp. 65–72.
5. Kan-Kalik, V.A. (1985) *Pedahohicheskoe obshchenie kak predmet teoreticheskoho i prikladnoho issledovaniya* [Pedagogical communication as a subject of theoretical and applied research]. Moscow: Enlightenment [in Russian].
6. Naboka, O.H., Demchenko, M.O. (2017) *Metodychna kompetentnist vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv: teoretychnyy aspekt* [Methodological competence of teachers of preschool educational institutions: a theoretical aspect]. *Young Scientist*, vol 10.1 (50.1), pp. 45–47.
7. *Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy (2019) Standart vyshchoyi osvity: pershyy (bakalavrskyy) riven vyshchoyi osvity, stupin vyshchoyi osvity Bakalavr, haluz znan 01 Osvita/Pedahohika, spetsialnist 012 "Doshkilna osvita" vid 21.1.2019 r. № 1456*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>.
8. *Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy (2020) Profesiynny standart "Vykhovatel zakladu doshkilnoyi osvity" vyshchoyi osvity: druhyy (mahisterskyy) riven vyshchoyi osvity, stupin vyshchoyi osvity Mahistr, haluz znan 01 Osvita/Pedahohika, spetsialnist 012 "Doshkilna osvita" vid 29.04.2020 r. № 572*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>.
9. *Nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrainy (2020) Standart vyshchoyi osvity "Vykhovatel zakladu doshkilnoyi osvity" vid 19 zhovtnya 2021 roku № 755-21*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profesijni-standarti-kerivnika-ta-vihovatelya-zakladu-doshkilnoyi-osviti>.
10. Nesterenko, V.V. (2003) *Pidhotovka maybutnikh pedahohiv do vykhovannya u doshkil'nykiv navychok zdorovoho sposobu zhyttya*. *Extended abstract of PhD thesis*. Odesa: K.D. Ushynsky South Ukrainian State Pedagogical University.
11. Palasevych, I. (2017) *Komunikatyvna kompetentnist vykhovatelya ditey doshkilnoho viku* [Communicative competence of the educator of preschool children]. *Humanities Studios. Pedagogy series*, vol. 4/36, pp. 45–46.
12. Skrypnyk, M., Minda, L. (2014) *Metodychna kompetentnist vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv: sutnist ta struktura* [Methodological competence of preschool teachers: essence and structure]. *Horizons*, vol. 1(38), pp. 8–88.
13. Antoniuk, V., Alendar, N., Bartkiv, O., Honcharuk, O., Durmanenko, O. (2021) *Axiological Aspect of Professional Training of Future Pedagogues*. *Revista geintec-gestao inovacao e tecnologias*, vol. 11, no. 4, pp. 2481–2492. (**Scopus**). DOI: 10.47059/revistageintec.v11i4.2296.

E. A. DURMANENKO

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Nursery Education,
Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council,
Lutsk, Ukraine*

E-mail: ariewg60@gmail.com

http://orcid.org/0000-0003-1993-5028

COMMUNICATIVE CULTURE AS A CRITERION FOR THE SOCIAL COMPETENCE OF A FUTURE TEACHER

Formation and diagnostics of the current state of formation of social competence of future educators in a modern pre-school education institution is a highly topical problem since the success of socialization of the younger generation depends on its solution.

The article analyses different approaches to defining the content of the concept of professional competence of future teachers of pre-school education institutions and its structure. The notion of social competence and its role in the professional activity of pre-school teachers is defined.

The aim of the article is essentially the functional analysis of the concept of communicative culture as one of the essential criteria of the formation of social competence of a future pre-school teacher. The research methods are defined: analysis, synthesis, generalization, systematization.

The communicative culture of the future educator of pre-school education institution is defined by the acquired quality of personality, ensuring the implementation of all communication components. The communicative culture is characterized by a system of communicative knowledge, skills, experience and abilities, providing language communication behaviour, orientation in a communicative situation, choice of the necessary style of behaviour to achieve the purpose of the communicative act, argumentation of own life and social position, constructive conduct of business negotiations and productive communication culture of a future educator.

The communicative culture of the future pre-school educator is formed in the process of professional training. Realizing a number of important functions, communicative culture can serve as a criterion for determining the state of formation of social competence of a future pre-school educator.

Further research requires the development of methodological tools and recommendations for determining the state of formation of future educators' social competence through communicative culture indicators.

Key words: professional competence, social competence, communicative culture, preschool teacher, communication, interpersonal interaction.